

# Malá lekce výslovnosti jazyka Pāli

Mnoho slov v jazyce Pāli se překládá do moderních jazyků velmi nepřesně, a i když by mohl být někdy přesný překlad, jiní překladatelé jej za přesný neuznají. Proto se uvádějí originální termíny, tj. termíny v Pāli, aby bylo všem jasné, o jakém aspektu buddhistického učení se v knize mluví. Pāli texty napsané v mezinárodním tvaru (po anglicku zvaném „roman script“ - „románské písmo“) mají svou specifickou výslovnost (níže jsou uvedeny příklady):

- **ā, ī, ū** – vyslovují se jako dlouhé samohlásky, „á, í, ú“
- **e** – pokud není před zdvojenou souhláskou nebo dvěma souhláskami, vyslovuje se dlouze
- **o** – pokud není před zdvojenou souhláskou nebo dvěma souhláskami, vyslovuje se dlouze
- **c** – vyslovuje se jako „č“ v českém „česat“
- **ṭ** a **ḍ** – jsou to tvrdě a ostře vyslovená „t“ a „d“, která vyslovíme tak, že se špičkou jazyka dotkneme hrany, která je za ploškou za zuby horní čelisti. Takovéto dotknutí se hrany špičkou jazyka vytvoří velice ostrý zvuk. Ostré **ḍ** je identické s českým „d“, např. ve slově „disk“. Ostré **ṭ** se v češtině nevyskytuje, avšak je běžné v angličtině. Např. „t“ v anglickém „také“ či „tone“ se vždy vyslovuje dotekem špičky jazyka na hranu za ploškou za zuby horní čelisti.
- **t** a **d** – jsou to jemně a tupě vyslovená „t“ a „d“, která vyslovíme tak, že se horní stranou jazyka dotkneme plošky za zuby horní čelisti. Takovéto dotknutí se horní stranou jazyka plošky za zuby vytvoří jemný, tupý zvuk. Tupé **d** se v češtině vyskytuje např. jakožto první „d“ ve slově „drdol“ (druhé „d“ je třeba chápat jakožto ostré **ḍ**). Tupé **t** se v češtině běžně vyskytuje, např. ve slově „táta“.
- **ṇ** a **n** – oboje vyslovujeme stejně, jako „n“ v českém „stěna“ (rozlišení slouží pro případnou transkripci zpátky do písma některých asijských zemí, kde je pro **ṇ** i **n** jiný znak)
- **m** – vyslovujeme jako „m“ v českém „doma“
- **ḷ** a **l** – oboje vyslovujeme stejně, jako „l“ v českém „kolo“ (rozlišení slouží pro případnou transkripci zpátky do písma některých asijských zemí, kde je pro **ḷ** i **l** jiný znak)
- **j** – vyslovuje se jako „dž“ v českém „džíp“
- **ṅ** – vyslovujeme jako „ň“ v českém „dřeň“
- **ṇ** i **m** – vyslovujeme stejně jako „n“ v českém „branka“, „banka“ nebo „bingo“. Obvykle se **ṇ** i **m** používá uprostřed slova, zatímco na konci slov se vždy používá **m**.
- **mm, tt, ṭṭ, ḍḍ, nn, bb** atd. - zdvojené ('kockavé') souhlásky – při jejich čtení se na té první na půl sekundy zasekneme. V češtině se to objevuje, když máme dvě slova, z nichž první končí stejnou souhláskou, jakou začíná to druhé: „vědět to,“ „jsem máma,“ „hrb bolí,“ apod., čteme-li je rychle a nedbale.
- Ostatní souhlásky i samohlásky jsou stejně jako v češtině.

## Příklady:

- **chanda** – čhanda (tj. vůle)
- **jhāna** – džhána (tj. výjimečný stupeň meditačního pohroužení)
- **samkhārā** – san<sub>h</sub>hárá (formace; složeniny)
- **sotāpanna** – sótápanna (tj. člověk, který dosáhl prvního stupně nibbāny)
- avšak: **phoṭṭhabba** – pho<sub>ṭṭ</sub>habba (tj. fyzický dotyk) – všimněte si, že kvůli dvěma souhláskám, které následují („ṭṭ“), je „o“ krátké
- **Devadatta** – Dévadatta (tj. Buddhův žák, který se snažil Buddhu zabít)
- avšak: **mettā** – mettá (milující dobrotivost) – všimněte si, že kvůli zdvojené souhlásce („tt“) je „e“ krátké

napsal: mnich Sarana